

**„FENOMENUL ANTIFONIA” –
DIMENSIUNI EDUCAȚIONALE ȘI CULTURALE**

**‘THE ANTIFONIA PHENOMENON’ –
EDUCATIONAL AND CULTURAL DIMENSIONS**

MIRELA MERCEAN-ȚÂRC²,
doctor habilitat, conferențiar universitar,
Facultatea de Arte a Universității din Oradea

CZU 784.087.68:061.231(498)

Lucrarea își propune să evidențieze importanța culturală a activității corului Antifonia în peisajul muzicii contemporane românești și europene. Înființat în 1969 în cadrul Conservatorului de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, actualmente Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca (ANMGD), de către profesorul, dirijorul și compozitorul C. Ripă, cu scopul de a promova noile tendințe din muzica de avangardă românească, corul a fost alcătuit încă de la început din cei mai buni solfegiști ai instituției, instruiți pentru a putea să interpreteze opusuri de mare complexitate în primă audiție absolută, semnate atât de compozitori contemporani români cât și străini. Completat de palmaresul premierelor, portofoliul Antifoniei înscrie peste 1000 de concerte, 14 premii internaționale, participări la festivaluri importante europene, diverse colaborări cu importante orchestre și dirijori de talie mondială. Dimensiunea culturală constă în unicitatea fenomenului Antifonia, precum și în rolul de lider al mișcării corale românești din ultimele două decenii ale mileniului al doilea.

1 Special Archive of Sviridenko N.S.

2 E-mail: merceanmirela@yahoo.com

Cuvinte-cheie: Antifonia, muzică corală contemporană, Constantin Rîpă, Conservatorul de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca (ANMGD)

The work aims to highlight the cultural importance of the activity of the Antifonia Choir in the landscape of contemporary Romanian and European music. Founded in 1969 within the „Gh.Dima” Conservatory of Music from Cluj-Napoca (now Academy, ANMGD)) by the teacher, conductor and composer C. Rîpă in order to promote the new trends in Romanian avant-garde music, the choir was composed, from the very beginning, of the best solfegists of the institution, trained to be able to interpret in the first absolute audition works of great complexity signed by both contemporary Romanian and foreign composers. Completed by the list of premieres, Antifonia’s portfolio includes over 1000 concerts, 14 international awards, participation in important European festivals, collaboration with important orchestras and conductors of world renown. The cultural dimension consists in the uniqueness of the Antifonia phenomenon as well as in the leading role of the Romanian choral movement in the last two decades of the second millenium.

Keyword: Antifonia, contemporary choral music, Constantin Rîpă, the „Gheorghe Dima” National Conservatory of Music from Cluj-Napoca, the „Gheorghe Dima” National Academy of Music from Cluj-Napoca (ANMGD)

Introducere

Lucrarea își propune să evidențieze importanța culturală și educațională a activității corului Antifonia în peisajul muzicii contemporane românești și europene. Înființat în 1969 în cadrul Conservatorului de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, România (actualmente Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca) de către profesorul, dirijorul și compozitorul Constantin Rîpă, cu scopul de a promova noile tendințe din muzica de avangardă românească, corul a fost alcătuit încă de la început din cei mai buni solfegiști ai instituției, instruiți pentru a putea să interpreteze opusuri de mare complexitate, în primă audiție absolută, semnate atât de compozitori contemporani români cât și străini.

Antifonia – o „școală” de elită pentru viitorii interpreți

Importanța educațională a activității ansamblului a constat în faptul că fiecare generație, care reînnoia odată la patru sau cinci ani efectivul de tineri studenți, trebuia să se ridice la aceleași standarde de calitate umană și interpretativă cu cele ale predecesorilor, abilități educate în timpul repetițiilor, concertelor, turneelor: auz impecabil, solfegiu (modal-tonal-atonal-„metatonal”), cânt coral și solistic (atac, intonație, sincronizare, omogenizare, tehnici vocale extinse), analiza și aprofundarea stilului muzicii contemporane (și nu numai), responsabilitatea, munca, disciplina, seriozitatea, ambiția. Începând de la vocalize, concepute de dirijor pentru a „disloca” dependența de centrarea tonal-funcțională în care erau educați studenții, continuând cu un repertoriu complex, dificil, situat stilistic în zonele avangardei – piese aleatorice, modale, modal-seriale, seriale, texturale, eterofonice, punctualiste cu efecte de tehnică vocală extinsă – Antifonia s-a dovedit a fi o „școală” de elită atât pentru viitorii interpreți cât, mai ales, pentru viitorii muzicologi, compozitori, dirijori.

Exemplificăm în continuare doar două dintre vocalizele realizate de C. Rîpă pe tonuri și terțe mari, în cvinte paralele, cu scopul de a mări capacitatea auzului intern al studenților, de a lărgi limitele percepției și gândirii intervalelor, tinzând spre ușurința de a intona desenele melodice abstracte, disonante din lucrările contemporane și către formarea unui auz absolut educat.

Exemplul 1. Vocalize, Sopran – Alto/ Tenor-Bas:

The image shows a musical score for a choir exercise. It consists of two staves: a vocal line (Soprano-Alto/Tenor-Bass) and a bass line. The vocal line is in 2/4 time and features a sequence of notes with lyrics 'i e a o u' repeated. The bass line is in 2/4 time and features a sequence of notes with lyrics 'u u u u' repeated. The score includes dynamic markings like 'f' and 'mf'.

Choir

a-i-a-i-a-i-a-i a-i-a-i-a-i-a-i
 a-e-a-e-a-e-a-e a-e-a-e-a-e-a-e
 a-o-a-o-a-o-a-o a-o-a-o-a-o-a-o etc.
 a-u-a-u-a-u-a-u - a a-u-a-u-a-u-a-u - a

În ceea ce privește mijloacele de expresie ale universului de reprezentare a muzicii contemporane, am selectat din partiturile repertoriului *Antifoniei* câteva exemple de dificultate interpretativă, cuprinzând: efecte de tehnică extinsă, scriitură densă, texturală, pasaje intonaționale complexe. Dintre efectele de tehnică extinsă, amintim: *sprechgesang*, onomatopee, declamație, șoapte, strigăte, vorbire, murmur, scandări, bătăi din palme, picioare, *body percussion*, sunete eoliene și altele. Onomatopee: în lucrarea lui Adrian Pop, *Refugiu de păsări nocturne*, sunetele aviare sunt redade prin silabele *-iri*, *-uru*, consoanele *f*, *ș*, *s* imitând zgomotul aripilor [1 p. 5].

Exemplul 2. Adrian Pop, *Refugiu de păsări nocturne*:

S
A
T
B

ppp a pena mormorando *f* *simile*
 Re - fu - giu de pă - sări noc - tur - ne, in -
 Ri - fu - giu d'uc - cel - li not - tur - ni, nel -

ppp a pena mormorando *f* *simile*
 Re - fu - giu de pă - sări noc - tur - ne, in -
 Ri - fu - giu d'uc - cel - li not - tur - ni, nel -

ppp a pena mormorando *f* *simile*
 Re - fu - giu de pă - sări noc - tur - ne, in -
 Ri - fu - giu d'uc - cel - li not - tur - ni, nel -

ppp a pena mormorando *f* *simile*
 Re - fu - giu de pă - sări noc - tur - ne, in -
 Ri - fu - giu d'uc - cel - li not - tur - ni, nel -

Sursa: Partitura manuscris: Biblioteca ANMGD, Cluj-Napoca.

Efectele sonore sunt realizate prin tehnici vocale specifice ca: *glissando*, *vibrato lento*, *glissando lento*, pasaje libere de aleatorism controlat, pe înălțimi determinate sau nedeterminate.

Din piesa *Dor departe* din ciclul *Viersuri de dor* de Vasile Herman prezentăm un moment aleatoric controlat, care simbolizează rafalele de vânt: tenorii pornesc dintr-un cluster liber în *glissando lento*, bașii au un discurs scandat pe cuvintele *Vântul bate*, iar soprana și alto glisează în semitonuri, formând pe verticală un cluster „negru”, cromatic [2 p. 3].

Exemplul 3. V. Herman, *Dor departe*:

accelerando sempre e unsc. *Presto*
 vintul bate, vintul bate
 vintul bate, vintul bate

Manuscris, Biblioteca ANMGD, Cluj-Napoca.

Efecte de tehnică vocală extinsă care realizează o atmosferă abstractă am întâlnit în foarte multe lucrări. Exemplificăm câteva pasaje relevante din lucrarea *Nuits* de Iannis Xenakis pentru 12 voci mixte, scrisă în onoarea tuturor deținuților politici necunoscuți. Sunetele siflante (sau eoliene cu eliberarea unui jet de aer) prezintă un efect onomatopeic pe silaba *Kuit* [3 p. 19].

Exemplul 4. Iannis Xenakis, *Nuits*:

The musical score for Example 4 consists of six staves. The top two staves are for Tenors 2 and 3, and the bottom four are for Basses 1, 2, and 3. The score is in a key with one flat and a 4/4 time signature. The vocal parts feature the syllable "Kuit" repeated. Annotations include "sifflant (by whistling)" and dynamic markings like "pp". There are also some numerical markings like "5" and "3" above the notes.

Celebrii *nori ataxici* sunt realizați prin silaba *Tsi*, construind o textură vocală din șoapte și sunete acute „ascuțite” – „*Nuages sur la syllable TSI, en chuchotant (aphone) meme en variant le nuances et le timbre (percent), ataxiques*” [3 pp. 37-38].

Exemplul 5. Iannis Xenakis, *Nuits*:

The musical score for Example 5 consists of nine staves. The top three are for Tenors 1, 2, and 3, and the bottom six are for Basses 1, 2, and 3. The score is in a key with one flat and a 4/4 time signature. The vocal parts feature the syllable "Tsi" repeated. Annotations include "Nuages sur la syllable Tsi en chuchotant (aphone) meme en variant le nuances et le timbre (percent), ataxiques" and "Ataxic clouds of the syllable Tsi whispering (voiceless) even when varying the nuances and the timbre (sharp)". Dynamic markings like "p" are used throughout.

Efecte de tehnică vocală extinsă, care imită tehnica instrumentală, cum ar fi: *pizzicato* la coarde, realizate vocal pe silabe ca *Teing*, *Daing*, *Doing*, apar notate cu „cârlige”, care reprezintă alunecări ale vocii, scurte, ascendente, imitând vibrația coardei după atacul în *pizzicato* [3 p. 27].

Exemplul 6. Iannis Xenakis, *Nuits*:

The musical score for 'Nuits' by Iannis Xenakis is presented in a system of six staves. The top three staves are for Sopranos (Sop. 1, 2, 3) and the bottom three are for Altos (Alto 1, 2, 3). The score includes vocal lines with lyrics and instrumental parts. The lyrics for the vocal parts are: Sop. 1: 'U'; Sop. 2: 'Daing', 'Daing', 'Daing', 'Teing'; Sop. 3: 'U'; Alto 1: 'Daing', 'Teing', 'Daing', 'E A I O F E A A U O'; Alto 2: 'Daing', 'Teing', 'E A I O E A E O'; Alto 3: 'Daing', 'Teing', 'I A E O U I'. The score also includes dynamic markings such as *(fff)* and *(pizz.)*, and a tempo marking $\text{♩} = 40 \text{ MM}$.

Staccato pe aceeași silabă și *glissando* sunt asociate cu *tremolo* de la instrumente [3p. 25].

Exemplul 7. Iannis Xenakis, *Nuits*:

The musical score for 'Nuits' by Iannis Xenakis is presented in a system of six staves. The top three staves are for Sopranos (Sop. 1, 2, 3) and the bottom three are for Altos (Alto 1, 2, 3). The score includes vocal lines with lyrics and instrumental parts. The lyrics for the vocal parts are: Sop. 1: 'E'; Sop. 2: 'I'; Sop. 3: 'E'; Alto 1: 'I'; Alto 2: 'E'; Alto 3: 'I'. The score also includes dynamic markings such as *(fff)* and *stacc.*, and performance instructions like *Voix normale modulation continue, glissando*.

Dintre pasajele de dificultate intonațională și de sincronizare, am selectat un exemplu din *Idmen* de Iannis Xenakis, o pagină cu texturi complexe, vocal-instrumentale. Menționăm că interpretarea în premieră a lucrării *Idmen* a presupus studiul unor segmente care cuprindeau divizii de la 16 la 32 de voci, unele intonate la intervale de secundă mică (clustere) [4 p. 5].

Glissando-ul pe microtonii, realizat prin modularea continuă a vocilor, am întâlnit în *Nuits* de Yannis Xenakis. În pagina întâi compozitorul prezintă o legendă a notării și interpretării sferțurilor de ton [3 p. 1].

Exemplul 8. Iannis Xenakis, *Nuits*:

Texturi libere cu *glissando* și polifonii de atacuri de tip pointilist am întâlnit în lucrarea *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, pe versuri de Lucian Blaga, de C. Rîpă [5p. 3].

Exemplul 9. C. Rîpă, *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*:

Exemplele date nu pot acoperi întreaga complexitate a interpretării partiturilor contemporane, ele ar putea continua la nesfârșit, având în vedere multitudinea de lucrări interpretate de *Antifonia*. Ca o contribuție deloc neglijabilă considerăm educarea a aproape 50 de generații de coriști în spiritul acestei muzici, precum și a publicului românesc, care, în acest fel, a avut acces la repertoriul coral de muzică modernă și contemporană.

Completată de palmaresul premierelor de muzică contemporană, dimensiunea culturală poate fi apreciată prin portofoliul impresionant al *Antifoniei*, care înscrie 500 de concerte cu aproximativ 1000 de lucrări semnate de peste 150 de compozitori¹, 14 premii internaționale, 9 naționale, participări la festivaluri importante europene, diverse colaborări cu compozitori, orchestre și dirijori de talie mondială.

Premii naționale și internaționale

Încă de la înființare, scopul dirijorului C. Rîpă a fost de a demonstra valoarea muncii studenților pentru a putea convinge conducerea instituției și forurile culturale comuniste că muzica nouă trebuie să

¹ Aceste cifre au fost stabilite de către Bianca Temeș-Țiplea, autoarea unei cărți de interviuri cu dirijorul C. Rîpă, editată în 1999. De atunci, cartea, intitulată *Antifonia in extenso*, a fost reeditată.

fie reprezentată și finanțată. Începuturile nu au fost ușoare, prima etapă, între 1970-1978, fiind marcată de afirmarea pe plan național prin concerte, imprimări la Radio și TV. La primul concert, corul avea deja în repertoriu lucrări de I.Stravinski, H.Gorecki, H.Badings, Șt.Niculescu, C.Țăranu, I. Odăgescu, H.P.Türk, C. Rîpă, dar, cu toate că „făceau săli pline”, autorii au fost considerați nonconformiști, un „fenomen dubios”, li s-a spus „briganzii muzicii corale”, „diabolus in musica” [6 p. 37], li s-au refuzat concerte, premii etc., însă ei au lansat o nouă orientare. Văzând că se poate, și alte coruri au introdus în repertoriul lor prime audiții ale unor piese contemporane scrise „la cald” de către compozitorii vremii. În 1977, corul a primit Premiul I la Festivalul „Cântarea României”, concurs care reprezenta o rampă de lansare, dar pe care corul nu reușise să o acceadă până atunci, din cauza repertoriului contemporan pe care juriul nu-l agreea. Interpretând lucrări tonale și apoi din ce în ce mai disonante, coriștii au reușit să convingă, mai ales publicul, de valoarea prestației lor, fiind răsplătiți cu premiul întâi. Astfel, formației corale *Antifonia* i s-a deschis calea către performanțele internaționale.

Anii 1979 și 1982 constituie apogeul afirmării ansamblului, acesta înscriind în palmaresul său 14 premii (în doar 3 ani) la prestigioase concursuri corale europene:

– Premiul I pentru cor mixt și Premiul II pentru cor de fete – *International Koorfestival*, Haga (1979); Premiul II și, respectiv, Premiul III – Concursul din orașul Spittal an der Drau, Austria (1979); Premiul I, Secțiunea Tineret, Premiul I pentru cor mixt din 30 de coruri participante, Premiul II pentru cor de fete și Premiul II, Secțiunea Folclor – *International Arte Festival for Young People*, Essex, Concursul Cleveland Inter-Tie de la Middlesborough, Anglia (1979); Premiile I, II și III – *Internationale Chorwettbewerb*, Limburg (Germania), precum și Premiul Juriului pentru comportament, frumusețe, atitudine colegială, sociabilitate excepțională (1981); Premiul IV – *Concursul internațional polifonic „Guido d'Arezzo”*, Italia (1981).

Figura 1. Premii în Olanda, Austria, Marea Britanie:

În anul 1982, *Antifonia* își încheie palmaresul competițional cu un binemeritat loc întâi la Concursul de la *Europees Muzieek Festival Neerpelt* din Belgia.

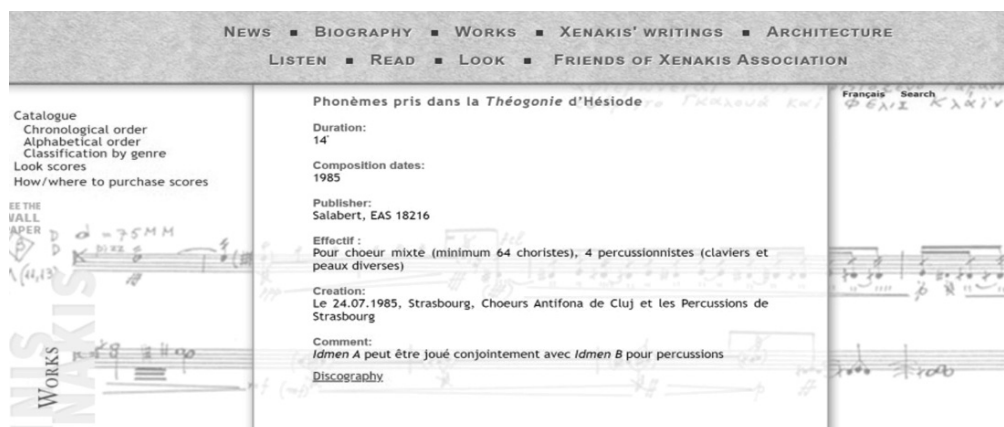
Figura 2. Premiul I, Belgia:

Contribuții și prestigiu cultural

După 1982, ansamblul coral a părăsit terenul competițional și s-a îndreptat către un alt pisc, acela al concertelor și Festivalurilor Internaționale. Confirmarea renumelui cucerit a venit în 1985, când corala a fost invitată la *Festivalul Europa Cantat* pentru a interpreta, alături de *Les Percussionistes de Strassbourg*, lucrarea lui Iannis Xenakis, *Idmen*, în primă audiție. Lucrarea a fost comandată compozitorului cu destinația *Antifonia*, care putea să o interpreteze în pofida dificultății intonaționale, ritmice și armonic-texturale.

Figura 3. Printscreen-ul de pe site-ul compozitorului Iannis Xenakis, Strasbourg, 1985:

Printscreen-ul de pe site-ul compozitorului dovedește faptul că *Antifona* (ortografiat greșit) a realizat premiera lucrării [7]. La Strasbourg, ansamblul a reperat un succes de public nemaiîntâlnit, fapt care i-a consolidat un renume și numeroase alte invitații de a interpreta lucrări de muzică contemporană.

Din păcate, din 1986, regimul comunist nu a mai permis ieșirea în afara granițelor țării. În 1987, compozitorul belgian Henri Pousseur a compus și a dedicat corului lucrarea *Traverser la forêt*, pentru a fi interpretată în cadrul Festivalului *Semaine chantante* de la Namur în Belgia. S-a deplasat la Cluj-Napoca, a condus repetițiile și prima audiție la Conservator, însă, în pofida intervențiilor tuturor forurilor, inclusiv a Ambasadei Belgiei, ieșirea din țară a corului nu s-a aprobat. Premiera s-a ținut, totuși, în Belgia, cu scaunele goale în locul unde trebuia să stea corul. În semn de protest, dirijorul C. Rîpă a hotărât desființarea corului, specificând: „Nu era altă cale” [6 p. 39].

Deschiderea granițelor, odată cu evenimentele din 1989, a facilitat reînființarea corului și reînnoirea firului succeselor, întrerupt temporar.

Din 1990 până în 2019, când a împlinit 50 de ani de activitate, corul *Antifonia* a adus contribuții importante la dezvoltarea muzicii românești și universale. O sinteză a acestora ne oferă dimensiunea acestor contribuții:

1. Promovarea și impulsionarea creației muzicale contemporane românești și universale prin interpretarea unor prime audiții românești și străine unice și foarte valoroase la festivaluri europene de mare prestigiu, ca: Festivalul *Europa Cantat*, Festivalul *Semaine Chantante* de la Vaison la Romaine, Festivalul *Musiqued'aujourd'hui* de la Strasbourg, Festivalul *Wien Modern*, Festivalul *Săptămâna Internațională a Muzicii Moi*, București, Festivalul *Cluj Modern* și altele.

2. Din 1990, în turneele din toată Europa, *Antifonia* și dirijorul ei, profesorul C. Rîpă, au promovat prin repertoriul abordat muzica românească de cult, bisericească, care fusese interzisă în perioada comunistă. Astfel, în toate concertele din orașele europene au răsunat seraficele acorduri ale *Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur* de Gh. Dima, a *Liturghiei nr. 2* de Augustin Bena, ale *Axionului* lui Macarie Ieromonahul sau cele 8 glasuri *Doamne, strigat-am!* de Gheorghe Firca, uimind auditorul cu frumusețea intonațiilor bizantine ale muzicii românești de cult. Rămân ca mărturie două albume cu interpretarea creației religioase a patronului Academiei din Cluj-Napoca, Gheorghe Dima.

3. Dintre compozitorii români, ale căror lucrări au fost interpretate în premieră și promovate pe marile scene ale Europei, îi putem aminti pe Sigismund Toduță, Tudor Jarda, Vasile Herman, Cornel Țăranu, Terenyi Eduard, Dan Voiculescu, Hans Peter Turk, Valentin Timaru, Adrian Pop; dintre compozitorii clujeni îi putem menționa pe Anatol Vieru, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Myriam Marbe, Alexandru Pașcanu, Liviu Comes, Mihai Moldovan, Irina Odăgescu, Dan Buciu, Doru Popovici, Dan Dediu, Adrian Iorgulescu – școala bucureșteană, Achim Stoia, Vasile Spătărelu, Viorel Munteanu – școala ieșeană.

4. Repertoriul lucrărilor contemporane din literatura muzicală europeană, interpretate de corul *Antifonia* de-a lungul timpului, este foarte amplu. Cronologic, amintim câteva dintre aceste lucrări complexe, unele cântate în primă audiție:

– *Psalmul 47* de Florent Schmidt, dirijat de Erwin List – Festivalul *Europa Cantat* în Vittoria Gasteiz, Spania (1991); *Liturgie de la vie et de la morts* de Jean Casterede și *Psaume 18* de Guy Reibel – Festivalul *Vaison la Romanine*, Franța (1992); *Nekui* de Iannis Xenakis – *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* din București, cu orchestra Radio București, dirijor Gheorghe Costin, în primă audiție națională (1992); *A Helene, Nuits și Idmen* de Iannis Xenakis – *Festivalul de Muzică Contemporană* din San Marino (1993); *Requiem* de Alois Zimmermann, cu o „scriitură infernală”, după cum amintește C. Rîpă (6p.149), o lucrare dedicată lui Esenin și Maiakovski, dirijor Zoltan Pesko, interpretată alături de corul *Konzerthaus* din Viena, corul și orchestra din Bratislava (1993); *Requiem* de G. Ligeti – Festivalul *Musiqued'aujourd'hui*, dirijor Zoltan Pesko, alături de corul și orchestra *Radio France* din Strasbourg (în 1994); *Fragende ode* de Mauricio Kagel și *In Cauda* de Franco Donatoni – Festivalul *Musiqued'aujourd'hui* (1996); *Und Gottder Herrsprach* de Francis Bart – Viena, dirijor Richard Edlinger; *Maria Magdalena* de Hartmut Windland și *Missa* de C. Rîpă – cu ocazia unor turnee în Germania, Austria, Franța, Elveția (1996); *Ioana pe rug* de Arthur Honegger – *Chaise Dieu*, Franța, alături de orchestra Națională din Lyon (1996); *Canti di Liberazione* de Luigi Dallapiccola și *Coram Requiem* de Ivan Fedele – Lyon (1996); *Cele șapte Porți ale Ierusalimului* de K Penderecki, interpretată la Cluj, alături de corul și orchestra Filarmonicii Transilvania, avându-l la pupitrul dirijoral pe însuși compozitorul (1999); *Opera Reîncarnarea dorinței* de Luis de Los Cobos Almiraz, prezentată în cadrul festivalului *Cluj-Modern* (1999); *Festive Work*, de Walter Haupt, lucrare dedicată corului *Antifonia*, scrisă cu ocazia inaugurării aeroportului din Munchen (2000).

Dintre lucrările prestigioase românești, prezentate de *Antifonia* în primă audiție internațională, amintim: Irina Odăgescu – *Rugul pâinii*; Mihai-Mitrea Celarianu – *Weil Paul Celan*, prezentată la *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* din București, dirijor Ludovic Baciu; St. Niculescu – *Axion* pentru cor de fete și saxofon, solist Daniel Kientzy, prezentată la *Festivalul Muzicii Moderne* din București (1992); Miriam Marbé – *Requiem*, prezentată la *Festivalul Wien Modern* împreună cu formația *20 Jahrhundert* (1994). Lucrările vocal-instrumentale *Țeapa lui Dracula*, *Missa*, *Liturghia de concert*, *Oratoriul Mirabila sămânță* ale compozitorului C. Rîpă se înscriu în lista premierelor românești prezentate în recitalurile din întreaga Europă.

Din anul 2000, ansamblul și-a amplificat numărul de membri, s-a înființat o orchestră care a purtat numele *Antifonia*, astfel că repertoriul s-a îmbogățit cu lucrări de mare anvergură din literatura muzicală universală: *Carmina Burana* de C. Orff, recviemurile de G. Verdi, W.A. Mozart, Luiz de los Cobos, Andrew Lloyd Webber; *Oratoriul bizantin de Crăciun* de Paul Constantinescu; *Isus pe muntele măslinilor* de L. van Beethoven; operele *Carmende G. Bizet* și *Ifigenia în Aulida* de Chr. W. Gluck.

5. Datorită renumelui cucerit, corului i-au fost dedicate lucrări importante: *Idmen* de Iannis Xenakis, *Traverser la foret* de H. Pousseur, *Und Gottder Herrsprach* de Francis Burt, *Festive Work* de Walter Haupt, *Requiem* de Luis de los Cobos Almiraz ș.a.

6. Prin intermediul Societății Corale *Antifonia* s-a mijlocit colaborarea cu mari personalități ale muzicii contemporane, care au acceptat titlurile de *Doctor Honoris Causa* de la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca: Iannis Xenakis, Sir Yehudi Menuhin, Krzysztof Penderecki.

7. Corul *Antifonia* a reprezentat cu cinste școala românească de cânt, dirijat și de compoziție pe marile scene ale țării și Europei, având o colaborare directă cu cei mai mari compozitori din a doua jumătate a secolului XX, cum sunt: Iannis Xenakis, Henri Pousseur, Alois Zimmermann, György Ligeti, Franco Donatoni, Krzysztof Pendereczky, Ivan Fedele, Francis Burt, Mauricio Kagel, Andrew Lloyd Weber.

8. Ansamblul a cântat cu cele mai prestigioase orchestre ale timpului: filarmonicele din Varșovia, Lyon, Bratislava, Basel, orchestrele Radio France, Konzerthaus și 20 Jahrhundert din Viena, Filarmonica Transilvania, Orchestra Radio București, filarmonicile din Sibiu, Brașov, Craiova, Satu Mare.

9. *Antifonia* a colaborat cu dirijori de marcă ai vieții muzicale contemporane: Zoltan Pesco, Sir Yehudi Menuhin, Rafael Früber de Burgos, Alain Lombard, Krzysztof Pendereczky, Peter Burwik, Walter Haupt, Emil Simon, Gheorghe Costin, Petre Sbârcea, Gheorghe Dumănescu, Ludovic Bacs, Romeo Râmbuetc.

10. În 50 de ani de activitate corul a interpretat 11 lucrări în genul requiemului, liturghiei, misseipro-defunctis, ceea ce constituie un palmares bogat și interesant.

Concluzii

Prin această succintă prezentare am dorit să subliniem importanța și unicitatea „fenomenului *Antifonia*” [6 p. 9] în peisajul muzicii corale românești, întrucât, până la momentul actual, nimeni nu a putut duce mai departe „moștenirea” lăsată de C. Rîpă și generațiile de entuziaști care au însuflit timp de o jumătate de veac un repertoriu coral atât de complex, într-o manieră profesionistă. Să sperăm că, în acest fel, vom reuși să atragem atenția asupra unei pagini de istorie a muzicii contemporane pe care corul a scris-o în cei 50 de ani de existență. Printre calitățile artistice de valoare ale *Antifoniei* și ale mentorului ei C. Ropruputem menționa: stabilirea legăturilor umane trainice și a colaborărilor solide, creșterea încrederii în forțele proprii, manifestarea pasiunii pentru cânt și a sentimentului apartenenței la o mare familie.

Referințe bibliografice

1. POP, A. *Refugiu de păsări nocturne* [Manuscris]: partitura. Cluj-Napoca: Biblioteca ANMGD.
2. HERMAN, V. *Viersuri de dor* [Manuscris]: partitura. Cluj-Napoca: Biblioteca ANMGD.
3. XENAKIS, I. *Nuits*. Paris: Edition Salabert, 1969.
4. XENAKIS, I. *Idmen* [Manuscris]. Cluj-Napoca: Biblioteca ANMGD.
5. RÎPĂ, C. *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* [Manuscris]. Cluj-Napoca: Biblioteca ANMGD.
6. ȚIPLEA-TEMEȘ, Bianca. *Antifonia in extenso-dialog cu dirijorul Constantin Rîpă*. Cluj-Napoca: Editura Media Musica a Academiei de Muzică „Gh. Dima”, 1999.
7. *Iannis Xenakis*: [site]. [accesat 1 mai 2021]. Disponibil: <https://www.iannis-xenakis.org/idmen-a/>.